

Eczacılık ve ilaç ile tedavinin tarihi

Reçete ve doz hesapları

Prof. Dr. Ayşegül Karataş

İlaçların sınıflandırılması

◆ Kullanışlarına göre;

- Dahilen
- Haricen

◆ Uygulandığı organlara göre;

- Göz (oftalmik)
- Burun (nazal)
- Kulak (otik)
- Rektal
- Vajinal

Formüllerine ve hazırlanış tekniklerine göre

- ◆ Çözelti şeklinde hazırlanan farmasötik formüller (Çözeltiler, şuruplar)
- ◆ İki fazlı farmasötik formüller (Kolloidal preparatlar, süspansiyonlar, emülsiyonlar)
- ◆ Yarı katı farmasötik formüller (jel, merhem, krem, supozituar, ovül)
- ◆ Katı farmasötik formüller (tablet, granül, toz karışımlar, pellet, kapsül)

Uygulama şekillerine göre

Dahilen kullanılan İlaç şekilleri

- ◆ Oral yol (ağız yolu ile alınıp boğazdan geçip sindirim sisteminden organizmaya geçme)
  - *Çözelti, şurup, eliksir, oral süspansiyon ve emülsiyonlar, tozlar, granüller, kapsül, tablet,

Haricen kullanılan ilaç şekilleri

- ◆ Gargara, kollutuar, diş preparatları
(Ağız boşluğuna uygulanan ilaçlar)
- ◆ Supozituarlar, ovüller (Vücut boşluklarına uygulanan ilaçlar)
- ◆ Göz, burun, kulak ilaçları
- ◆ Kremler, merhemler, jeller, losyonlar
- ◆ Parenteral yolla verilenler
(Ampul, flakon, serum, dializ çözeltileri)

Reçete nedir

- ◆ Tıp, veteriner veya diş hekimi tarafından eczacıya yazılan ve hastalıktan koruma, teşhis veya tedavi amacıyla hastaya verilecek ilaç/ilaçları içeren belgedir. Reçete dili olarak Latince ve Fransızca kullanılmaktadır.

- ◆ İlaç hazırlama bir **eczanede** veya bir **ilaç fabrikasında** yapılır.
- ◆ **Majistral formül/reçete:** Hekim, diş hekimi, veya veteriner hekim tarafından, hastanın durumuna göre düzenlenmiş reçeteler. Eczacı sanatını ve bilgisini kullanarak hazırlar.
- ◆ **Ofisinal formül/reçete:** Kodeks ve Farmakopelerde kayıtlı bulunan reçeteler (Etanollü iyot çözeltisi). Hazırlanışı kaynakta yer alabilir.
- ◆ Günümüzde ilaç endüstrisi tarafından hazırlanmış ve ambalajlanmış dozaj şekillerine **müstahzar** denilmektedir.
- ◆ Bu ilaçlar hastaya reçeteli veya reçetesiz (OTC ilaçlar) olarak verilir.

Neden ofisinal ve majistral reęete

- ◆ Hastaya 6zel, gerektięi dozda ve miktarda ilaę vermek
- ◆ İlaç israfını azaltmak
- ◆ Hasta 6zerinde olumlu psikolojik etki yaratmak

Majistral /ofisinal reçeteler

- ◆ Hasta için gereken dozda etken maddeyi farklı ilaç Şekilleri içinde içerirler.
- ◆ Eczane veya hastane laboratuvarlarında taze olarak hazırlanırlar.
- ◆ Hasta tarafından hekimin ngrdėė süre boyunca kullanılmaktadırlar.
- ◆ Her reçete için hazırlanması gereken toplam miktar (ağırlık veya hacim) yine hekim tarafından belirlenmektedir.

Reçete

◆ Reçete 4 kısımdan oluşmaktadır

1) Başlangıç (Superscription) : *Rp* veya *Rx* yer alır
Latinede *recipe* (alınız) kelimesine karşılık gelmektedir.

2) Yazılış (Inscription): Reçetenin esas kısmıdır. İlaçların adları ve miktarlarını içerir. Majistral, ofisinal reçete ve müstahzar adı yer alır.

3) Yapılış (Subscription): Bu kısımda eczacıya reçetenin nasıl hazırlanacağı tarif edilir.

Şimdi genellikle dozaj şekli ve sayısı verilmektedir.

4) Kullanılış (Instruction): Signatura (kullanılış şekli) kelimesinin kısaltılmış şekli olan *Signa*, *S* ya da *Sig.* Simgesinden sonra hasta için gerekli uyarılar yazılır.

Reçetedeki ilaçların ne şekilde, ne zaman, hangi aralıklarla, nasıl ve ne miktarlarda kullanılacağı gibi